

АКАДЕМИЯ ПО НАЦИОНАЛНА И ИНФОРМАЦИОННА СИГУРНОСТ

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Пламен Николов Богданов

професор в Катедра „Национална и международна сигурност“ на Факултет
„Информационни науки“ в Университета по библиотекознание и
информационни технологии

на дисертационния труд

на д-р **Мирослав Борута Краковски**

на тема:

**„ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МИГРАЦИЯТА ВЪРХУ ЕВРОПЕЙСКА
ИДЕНТИЧНОСТ И СИГУРНОСТ“,**

представен за придобиване на научна степен „Доктор на науките“

в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“,

професионално направление 9.1. „Национална сигурност“

2025 г.

Изготвянето на настоящата рецензия е възложено с решение на научното жури, определено със заповед на ректора на Академията по национална и информационна сигурност № 056/20.10.2025 г.

Като член на научното жури получих дисертационен труд, автореферат към него и съпътстваща административна документация в електронен формат.

Рецензията е изготвена въз основа на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на АНИС за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

1. Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем

Актуалността на изследвания в дисертационния труд проблем се определя от факта, че масовата миграция на хора от Азия, Африка, Близкия изток и Централна и Южна Америка към Европа и Северна Америка е едно от най-значимите социални явления през последните години.

Това е причината всяко ново знание в тази област да се посреща с повишен интерес.

Значимостта на изследването се определя от обстоятелството, че големите миграционни потоци предизвикват дисбаланс и причиняват нестабилност на социалните системи и нарушават както социалната, така и икономическата сигурност в редица страни в Европа и Северна Америка. Това в голяма степен се отразява на отношението към мигрантите от обществата на приемащите страни. Приемането на различни по етнос, култура и религия мигранти като цяло се възприема като заплаха за сигурността на тези държави. На тази основа дисертационният труд е фокусиран върху едни от най-фундаменталните заплахи за сигурността на съвременните общества, тези, свързани с дуалността на дискурса – единство на глобалното общество (всички сме еднакви и няма разлики между нас – поглед от биологична гледна точка) и неговото многообразие (в

големи групи от хора сме различни и не искаме да се откажем от своите религиозни убеждения или културен произход, т.е. език, обичаи и традиции).

Обхватът и дълбочината на изследването, използваните традиционни и електронни източници от 123 заглавия, както и представянето на някои от резултатите в настоящия дисертационен труд в 16 публикации, позволява да се направи извода, че авторът познава много добре предметната област и е навлязъл в голяма степен в изследвания проблем. Това му позволява да направи точна оценка на актуалното състояние на този проблем.

Авторът е използвал подходящи научни методи за провеждане на изследването, което му позволява да обоснове своите научни резултати.

2. Кратка аналитична характеристика на естеството и достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд

Трудът е представен като завършено самостоятелно научно изследване. Той се състои от въведение, пет глави, заключение и използвани източници, в общ обем от 275 страници. Източниците са цитирани коректно в текста на дисертацията. Използвани са много актуални литературни източници, което показва, че авторът познава добре съвременното състояние на проблематиката на дисертационния труд.

Във въведението са обосновани актуалността и значението на темата, представени са целта и методите за изследване и е подчертана ролята на социологията като наука, която изследва реалността.

В първа глава са изследвани хората и техните миграции. Разгледани са теории за разпространението на хората по света от началото на човешката миграция, за която се счита, че е започнала преди десетки хиляди години. Анализирани са развитието на генетичните характеристики на хората и е направен изводът, че всички човешки същества всъщност са членове на едно семейство, свързани помежду си чрез общото наследство на нашия геном.

Във втора глава в исторически план са анализирани идентичността и регионализацията на хората. Изследвани са произхода и развитието на гените, културата, езика, цивилизациите, религиите, нациите и държавите. Подчертава се, че религията е централният определящ елемент на една цивилизация.

В трета глава са изследвани връзките между културата и сигурността, като за културната сигурност – една нова изследователска дисциплина, се прави изводът, че е свързана със сигурността на отделните лица, социалните групи и обществото като цяло. Културната сигурност се разглежда като предназначена да запазва и укрепва идентичността на различните социални групи: етническа, национална и религиозна. Приема се, че сигурността на тези общности може да се припокрива със сигурността на държавата, като се допуска, че наличието на силни етнонационални идентичности може да представлява заплаха за единството и сигурността на държавата.

В четвърта глава „Европейска футурология – размиване на идентичността и насилствено единство“ е анализирана тезата, че глобалната култура, основана на електронните медии, води до „постнационален“ ред и отслабване на национализма. Ерата на масовите комуникации се разглежда и като време на масова миграция. Така в постнационалната епоха се смесват различни етнически и културни групи и се получават хибридни културни идентичности. Прави се изводът, че както традиционните религии са се променяли, срещайки нови условия, така и националните идентичности постоянно се преосмислят от следващите поколения, което показва, че националната идентичност ще бъде една от ключовите основи на съвременния световен ред.

В пета глава са изследвани положителните и негативните последици от глобализацията, съвременните миграции и връзките на глобализацията с миграцията и със сигурността. Направен е изводът, че в резултат на съвременната миграция по-голямата част от държавите по света са станали мултиетнически и

мултирелигиозни, а взаимодействията между хора с различен културен произход могат да доведат до културни, етнически и религиозни конфликти.

Считам, че приносите на дисертационния труд се базират в голяма степен на достоверността на съдържанието и обективността на изводите и бих ги определил като обогатяващи съществуващото знание в областта на влиянието на миграцията върху европейската идентичност и сигурност.

В резултат на извършените теоретични анализи и изследвания от автора на дисертационния труд може да се изведат научни и научно-приложни приноси. Сред научните приноси бих подчертал представянето на културния произход, изследван по отношение на идентичност, етническа принадлежност и религиозни вярвания, на поредната имиграционна криза, пред която Европа е изправена. Обогатява се знанието в областта на социологията на културата, социологията на миграцията и социологията на идентичността. Разширяват се, освен това, познанията за индивидуалната и колективната идентичност, анализирани от социологическа гледна точка, която е доминираща, но също и от гледна точка на културната сигурност, както и от антропологична, философска, историческа и психологическа гледна точка. Сред научно-приложните приноси бих изтъкнал създадената основа и предпоставки за нови целенасочени изследвания, използващи социологията и други социални науки, близки до социологията, като културна антропология, етнология, социолингвистика, обща и културна лингвистика. Като цяло представената в дисертационния труд концепция за двойствената природа на света подпомага разбирането на толкова различни по характер нагласи към миграцията.

3. Оценка на авторското участие в получаването на приносите в дисертационния труд и на публикациите по него

В дисертационното изследване ясно проличава високата теоретична и методологическа подготовка на автора, което потвърждава неговото участие в получаването на приносите в дисертационния труд и публикациите по него.

Приносите са реален и логичен резултат от задълбочения подход при извършване на изследването, съответстват на поставената цел и са следствие на последователното решаване на поставените изследователски задачи.

Считам, че публикациите отразяват в достатъчна степен съдържанието на дисертационния труд и осигуряват публичност на научните резултати.

4. Оценка на възможностите за използване на получените резултати и препоръки за бъдещото им внедряване

Анализът на дисертационния труд дава основание да се направи изводът, че получените резултати от изследването имат практическо значение за ръководители и експерти в национални и международни институции, работещи в областта на миграцията, включително в противодействието на неблагоприятните ефекти на миграцията върху националната и международната сигурност.

5. Автореферат към дисертационния труд

Представеният автореферат отразява достоверно съдържанието на дисертационния труд и съответства на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане.

6. Критични оценки, забележки и препоръки

Нямам критични бележки към съдържанието на представените за рецензиране документи, които да намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

Препоръката ми е авторът да издаде книга на основата на дисертационния труд, с което ще се осигури по-голяма публичност на научните му постижения.

7. Други въпроси

Не познавам автора на дисертационния труд и нямам съвместни публикации с него.

8. Наличие или липса на плагиатство в дисертационния труд

В съответствие с чл. 10, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България не разполагам с информация и считам, че няма наличие на плагиатство в представения за оценяване дисертационен труд.

9. Заключение

Като имам предвид актуалността и значимостта на изследваната проблематика, съответствието на представения дисертационен труд на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане и получените резултати от изследването, давам **положителна оценка** и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да вземат решение за присъждане на д-р Мирослав Борута Краковски на научна степен „доктор на науките“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

11.11.2025 г.

Рецензент:

Проф. д-р Пламен Богданов